

sub numerele 381—423 (cele mai multe dedicații). De o mențiune specială se învrednicesc diploma militară din Tibiscum editată de Const. Daicovicu în AMN, II, 1965, și o seamă de documente revăzute și republicate de E. Bujor, N. Gostar și I. I. Russu.

D. M. Pippidi

LOUIS ROBERT, *Opera minora selecta. Épigraphie et antiquités grecques*, I. Amsterdam, Hakkert, 1969, XV—720 p. în 16°, numeroase figuri în text, 16 planșe afară din text.

Cine nu-i cu totul străin de căile urmate de știința antichității în zilele noastre cunoaște, fără îndoială, nu numai aportul uriaș al epigrafiei la limpezirea altor aspecte căzute în uitare ale lumii greco-romane, dar și locul cu desăvârșire unic ocupat de Louis Robert printre specialiștii istoriei și antichităților grecești. Acest primat absolut, pe care nimeni nu se poate gândi să i-l conteste sau să i-l dispute, îi revine de drept pentru amploarea operei — de multă vreme coplesitoare și pe fiecare zi sporită —, ca și pentru rigoarea metodei și varietatea cunoștințelor, îmbrățișând un întreg mănunchi de discipline specializate — de la epigrafie și papirologie la numismatică, istoria religiilor și onomastică — pe care nici un erudit de astăzi nu le stăpânește simultan și în egală măsură.

Această din urmă particularitate, pe lângă împrejurarea că o bună parte din opera învățatului e răsplinită în nenumărate reviste și publicații academice din felurite țări ale lumii, lasă să se înțeleagă utilitatea unei culegeri de felul celei întreprinse de editorul Hakkert, din Amsterdam, în care, cu învoirea autorului, urmează să se reediteze, în două copioase volume, un număr important de articole și note de epigrafie greacă publicate de Louis Robert între 1924 și 1960. Cel a cărui apariție o semnalează e volumul I. Al doilea e sub tipar. Un al treilea, în pregătire, va cuprinde, pe lângă bibliografia completă a scrierilor autorului, un indice amănunțit al textelor retipărite în volumele I și II. Despre acest proiectat indice ni se făgăduiește că va oferi cititorului nu numai indicații despre locurile din culegere unde se vorbește de aceeași problemă sau de probleme înrudite, dar și eventuale adăugiri și îndreptări cerute de progresul cunoștințelor.

Primul volum cuprinde 47 de articole și memorii, cele mai multe retipăriri din BCH, REG și CRAI; se adaugă câteva texte apărute pentru întâia oară în publicații engleze, americane, germane și turcești. Sub raportul cuprinsului, e vorba aproape de fiecare dată de editări sau revizuirii de texte epigrafice din toate colțurile lumii grecești, unele în legătură cu istoria politică, cele mai multe referitoare la istoria instituțiilor — civile și religioase. Un studiu e închinat unui papyrus din Bruxelles, altul unui tip de monede imperiale din Asia Mică. Nu lipsesc, fărâșe, nici expunerile interesând — dincolo de cazul special — metoda cercetărilor epigrafice îndeobște. Din acest punct de vedere, de o însemnată deosebită mi se par două comunicări prezentate Academiei de Inscipții la scurtă vreme una după alta: *Sur un 'lesson politique' athénien de la fin du V-e siècle* (CRAI, 1954, p. 494—505) și *Épigraphie et paléographie* (CRAI, 1955, p. 195—219).

Cu o unică excepție (e drept, importantă), studii interesând trecutul cetăților pontice nu și-au găsit loc în acest volum. Singurul de acest fel e articolul din BCH 1928 în care, revenind asupra unor fragmente din Histria editate de Pârvan în *Histria VII*, p. 13, nr. 6, și Dacia II, 1925, p. 203, nr. 7, pe atunci tânărul învățat francez a dovedit, mai întâi, că e vorba de fragmenturi ale aceluiași document, în al doilea rând că acesta face parte din seria convențiilor de isopolitie încheiate de Milet cu mai multe cetăți din Propontida și Marea Neagră spre sfârșitul secolului al IV-lea sau în primii ani ai celui de-al III-lea.

D. M. Pippidi